

λως είχε προΐδῃ. Οἱ ἡδεῖς τόνοι ἔφερον τοὺς αἰσθηματικούς λόγους, οὗτοι δὲ προὐκάλεσαν ὡς ἀπάντησιν βλέμματα, ἅτινα κατ' ἀνάγκην ἔμελλον νὰ ἐπενέγκωσι ἐρωτικὸν crescendo. Τὸ ν' ἀγαπᾶται τις ὑπὸ χαριτοβρύτου πλάσματος, ἔχοντας ὠραίους ὀφθαλμούς καὶ ἐξαισίαν φωνήν, εἶνε ἀναντιρρήτως εὐarestotέρα ἀπόλαυσις τοῦ καπνίζειν τὸν ὠραιότερον λατακιὲ, τοῦτο δ' ἐπιβάλλει τὸ καθήκον ἀμοιβαιότητός τινος.

Ἴσως νομίζετε ὅτι ὁ λοχαγὸς οὗτος Οὐεϊμπράου γινώσκων κάλλιστα ὅτι θὰ ἦτο γελοῖον νὰ νυμφευθῇ τὴν Αἰκατερίναν ἐδεῖκνυτο ἀσυνείδητος ἀπατεῶν προσπαθῶν νὰ ἐλκύσῃ οὕτω τὴν ἀγάπην της! Οὐδαμῶς. Ἦτο νέος ἡρέμων αἰσθημάτων σπανίως παρεσύρθη εἰς πρᾶξιν ἐξ ἧς νὰ μεταμεληθῇ, ἡ δὲ μικρὰ Αἰκατερίνα ἦτο λεπτοφυὲς ὃν μᾶλλον εἰς τὴν φαντασίαν καὶ τὴν καρδίαν ἢ εἰς τὰς αἰσθήσεις ὁμιλοῦν. Ἐτρεφεν εὐμενῇ πρὸς αὐτὴν αἰσθήματα καὶ ἴσως θὰ ἤρᾳτο αὐτῆς ἂν ἠδύνατο νὰ ἐρασθῇ οἰασδήποτε γυναικός. Ἀλλ' ἡ φύσις δὲν ἐπροίκισεν αὐτὸν διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης. Εἶχε δώσει εἰς αὐτὸν θαυμασίαν φυήν, λευκοτάτας χεῖρας, ἀδρότάτους βῶθωνας, καὶ μεγίστην δόσιν αὐταρεσκείας· ἀλλ' ὅπως ἐμποδίσῃ τόσον τέλειον ἔργον νὰ συντριβῇ κατέστησεν αὐτὸν ἀνίκανον πρὸς σφοδράς συγκινήσεις. Δι' οὐδὲν νεανικὸν παράπτωμα ἠδύνατό τις νὰ τὸν ψέξῃ, ὁ δὲ σὶρ Χριστοφόρος ὡς καὶ ἡ λαίδη Σέβερελ ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς τὸν ἀριστον τῶν ἀνεψιῶν καὶ τῶν κληρονόμων, πλήρη εὐσεβάστου πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνης, πρὸ παντός δὲ ὀδηγούμενον ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τοῦ καθήκοντος.

Ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου ἐξετέλει τὰ πάντα, καὶ τὰ εὐχερέστατα ἔτι καὶ τὰ μᾶλλον εὐάρεστα, ἐξ αἰσθήματος καθήκοντος· ἐφόρει πολυτελεῖς στολὰς διότι ἦτο καθήκον ἐνεκα τῆς θέσεώς του· ἐξ αἰσθήματος καθήκοντος ἐπίσης συνεμορφῶτο πρὸς τὴν ἄκαμπτον θέλησιν τοῦ σὶρ Χριστοφόρου, εἰς ἣν, ἄλλως, θὰ ἦτο ἀνικρὸν καὶ ἀνωφελὲς ν' ἀντιστῇ, ἐνεκα δὲ τῆς εὐπαθοῦς ιδιοσυστάσεως του ἐκ καθήκοντος ἐμερίμνα συντόνας περὶ τῆς ὑγείας του.

Μόνῃ ἡ ὑγεία αὕτη ἐνέπνεεν ἀνησυχίαν εἰς τοὺς φίλους του καὶ διὰ τοῦτο ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἐπεθύμει νὰ νυμφεῖσθαι ἐγκαίρως τὸν ἀνεψιὸν του καθόσον μάλιστα συναικείον τι ἐκπληροῦν πάντας τοὺς πόθους τοῦ βαρόνου ἦτο δυνατόν νὰ συναφθῇ· ὁ Ἀντώνιος εἶδε καὶ ἐθαύμασε τὴν μίς "Εσχερ, μονογενῆ θυγατέρα δεσποίνης, ἥτις ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτος τοῦ σὶρ Χριστοφόρου, ἀλλ' ἥτις, ὡς συχνάκις συμβαίνει, ἐγένετο σύζυγος ἄλλου βαρόνου. Ὁ πατὴρ τῆς μίς "Εσχερ εἶχεν ἀποθάνῃ, αὕτη δ' ἔμεινε κληρονόμος ὠραιότητας ἰδιοκτησίας. Ἀν, ὡς ἦτο πιθανόν, ἔξετίμα τὰ φυσικὰ προσόντα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἀντωνίου,

οὐδὲν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ εὐτυχέστερον τὸν σὶρ Χριστοφόρον, ὅσον ὁ γάμος οὗτος δι' οὗ τὸ μέγαρον τοῦ Σέβερελ θὰ ἀπέκτα ἀξίολογον οἰκοδόσποιον καὶ δὲν θὰ περιέπιπτεν εἰς κακὰς χεῖρας. Διὰ τοῖς λοιπὸν ὁ Οὐεϊμπράου, ὃν ἡ λαίδη "Εσχερ εἶχεν ἤδη φιλοφρονέστατα δεξιωθῇ, ὡς ἀνεψιὸν παλαιοῦ φίλου, νὰ μὴ μεταβῇ εἰς Βάθ, ὅπου διέμενε μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ὅπως συνεχίσῃ τὰς σχέσεις αὐτοῦ καὶ ἐπιτύχῃ οὕτω σύζυγον ὠραίαν καὶ ἄμα ἐπαρκῶς πλουσίαν;

Ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἀνεκοίνωσε τὴν ἐπιθυμίαν του εἰς τὸν ἀνεψιὸν του, ὅστις ἐξ αἰσθήματος καθήκοντος διεβεβαίωσε αὐτῷ ὅτι θὰ ὑποταχθῇ εὐπειθῶς εἰς τὴν θέλησιν του. Ὁ Ἀντώνιος ἐπληροφόρησε περιπαθέστατα τὴν Αἰκατερίναν ποία θυσία ἀπητεῖτο παρ' αὐτῶν καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ἐγένετο ἡ σκηνὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, εἰς ἣν παρέστημεν ἐν τῇ στοᾷ, τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ λοχαγοῦ Οὐεϊμπράου.

(Ἐπεται συνέχεια).

Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὑπὸ V. G. Marshall προξένου ἐν Πάτραις.

Πρὸ τινων μηνῶν παρέστησα τοῖς ἀναγνώσταις τὴν ὠραίαν Ἑλλάδα ἐν πενήμιμῳ εἰκόνι. Ὁ συνήθως τοσοῦτον φαιδρὸς καὶ φιλόπονος λαὸς συνεταράχθη λίαν ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τῆς 15/27 Αὐγούστου 1886 ¹⁾.

Ἡ κυβέρνησις, ὁ βασιλεὺς, ὁ λαὸς καὶ ξένα ἄκρομη ἔθνη ἔπραξαν τὸ κατὰ δύναμιν πρὸς ἀνακούφισιν τῆς μεγίστης συμφορᾶς· πλὴν καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα εἰσεπράχθη μόνον ἐν ἑκατομμύριον φράγκων. Τὸ ποσὸν τοῦτο, καὶ τοι μικρόν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ζημίαν ἥτις ἀνῆλθεν εἰς 75,000,000, ὠφέλησεν οὐχ ἥττον, διότι οἱ εὐποροὶ ἀπέσχον πάσης χρηματικῆς βοήθειας. Ἡ Ἑλλάς λοιπὸν ἐγένετο πως φαιδροτέρα πάλιν, καὶ ἡδὴ ἐλπίζει ὅτι δὲν θὰ διαταραχθῇ ὑπὸ σεισμῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον διάστημα ²⁾. ἐγὼ δὲ δύναμαι τὰ νῦν νὰ περιγράψω τὴν χώραν ὑπὸ εὐarestotέρας συνθήκας.

Παρακαλῶ δ' ἐκ τῶν προτέρων νὰ μὴ ἀπαιτηθῇ σύγκρισις τῆς χώρας ταύτης πρὸς ἕτερα κράτη.

Πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν νέαν Ἑλλάδα εἶναι κατ' ἀναλογίαν μικροσκοπικῶς μικρόν. Χώρα,

(1) Ὁ κ. Marshall εἶχε δημοσιεύσει πραγματείαν τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφῶν ἐν τῷ αὐτῷ γερμανικῷ περιοδικῷ.

(2) Δυστυχῶς οἱ ἐσχάτως γενόμενοι καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ κατὰ τὴν Κορινθίαν καὶ τὴν ἀπέναντι Στερεὰν Ἑλλάδα διέψυσαν τὰς ἀγαθὰς προρρήσεις τοῦ συγγραφέως. Σ. Μ.

πληθυσμός, εισοδήματα κτλ. ἅπαντά εἰσι μικρά καὶ ὅμως ἡ πρόοδος εἶναι ἀπίστευτος.

Ἐὰν δέ τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μικρὸν κράτος ἔχει ὑπαρξῖν μόλις ὑπερπεντηκονταετῇ, καὶ ὅτι, ὅτε τέλος ἀπηλλάγη τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, ὤφειλε νὰ ἄρξηται ἐκ τοῦ μηδεός, τότε ἡ σημερινὴ αὐτοῦ ἀξία φαίνεται ὥσπερ ἔργον μαγικόν. Ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγὼν ἀπὸ τοῦ 1821—1828, ὁ ἀποδοὺς τῷ λαῷ τὴν ἐλευθερίαν, δὲν ἦτο ἐκ τῶν συνήθων.

Ὁ πολυετής ἀγὼν οὐ μόνον παρέλυσεν ἐντελῶς τὴν ἡδὴ ἀπὸ αἰώνων κατατεθλιμμένην χώραν, ἀλλ' ἔνεκεν τῆς λύσεως μεθ' ἧς διεξήχθη ἐκατέρωθεν, ὁμοιαζούσης ἴσως μόνον τῇ ἡρωϊκῇ ἐπιθέσει τῶν Κάτω Χωρῶν κατὰ τῆς Ἰσπανίας, ἐστέρησεν αὐτὴν πλείστων ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτῆς κατοικῶν.

Ἡ Πύλη, ἔνεκα τῆς ἀπιστεῦτου ἀντιστάσεως, ἐξωργίσθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε εἶχεν ἀποφασίσει, ἐὰν ἐνίκα, νὰ μὴ ἀφήσῃ λίθον ἐπὶ λίθου, οὐδαμῶς μεριμνῶσα ἐὰν πόλεις ἢ κάτοικοι ἔπιπτον θύματα τῆς γενικῆς ἐξοντώσεως. Πρὸ τῆς ἐν ἔτει 1829 συνθήκης τοῦ Λονδίνου ἡ Πύλη ἐμερίμνα μόνον περὶ τοῦ ἐδάφους, εἶχε δ' ἡδὴ ἀποφασίσει νὰ κατοικήσῃ ἐκ νέου τὴν χώραν διὰ μωαμεθανῶν μεταναστῶν.

Τοῦτο ἐξηγεῖ ἐπίσης τὴν ἄλλως ἀκατάληπτον πολιτικὴν τῆς Τουρκίας τῶν καιρῶν ἐκείνων· διότι μὴ ἀρκουμένη εἰς μόνην τὴν ἀποτέφρωσιν καὶ τὴν σφαγὴν, ἐξέπεμπε τοὺς ἀτυχεῖς κατοίκους τῶν πολυπαθῶν τούτων τόπων εἰς πολυπαθὴ δουλείαν κατὰ χιλιάδας εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Κωνσταντινούπολιν καὶ ἄλλας χώρας. Ἐτι καὶ μετὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ναυαρίνου τῆς 8/20 Ὀκτωβρίου 1827 ἀπῆχθησαν εἰς Αἴγυπτον 5,000 δυστυχεῖς γυναῖκες καὶ παιδιὰ. Κατὰ τὸν μέγαν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἔπεσαν ὑπὲρ τὰς 200,000 Πελοποννησίων, ἡ δὲ κατὰστασις εἰς τὴν αἰ τουρκικαὶ ὀρδαὶ τοῦ ὠμοῦ Ἰβραήμ πασσαὶ ἐγκατέλιπον τὴν τάλαιναν χώραν ἣν σχεδὸν ἀπερίγραπτος. Ἀνθοῦσαι πόλεις, χωρία καὶ θαλεροὶ ἐλαιῶνες, οἵτινες ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἐκάλλυνον τὰς ἐλληνικὰς πεδιάδας καὶ εἰς τοὺς κατοίκους ἐπόριζον τοσαῦτα ὀφέλη, ἀπετεφρώθησαν, κατεσκάφησαν καὶ ἐπελεκήθησαν.

Τὴν τοιαύτην λύσαν δύναται τις μόνον νὰ ἐξηγήσῃ ἐὰν ἀναμνησθῇ τῆς ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ Β' δοθείσης διαταγῆς τῷ Δράμαλῃ πασσά πρὸ τῆς ἀπελεύσεως αὐτοῦ εἰς Πελοπόννησον: «Φέρε μοι τὴν τέφραν τῆς Πελοποννήσου.»

Ὅτε δὲ τέλος διὰ τῆς ἐν Λονδίνῳ συνθήκης τοῦ 1829 ἐπῆλθεν ἡ ἀπολύτρωσις καὶ ὁ Καποδίστριας ἠδύνατο νὰ σχηματίσῃ πιθανὴν τινα ἰδέαν περὶ τῶν δυνατῶν προσόδων, προέκυψεν

ὅτι ἐν εὐνοϊκωτάτῃ περιπτώσει ἠδύνατο νὰ εἰσπραχθῶσι 3 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἐκ τοῦ ἐντελῶς πτωχύναντος λαοῦ, ἐνῶ αἱ δαπάναι, μετὰ τῆς μεγίστης φειδοῦς ὑπολογιζόμεναι, θ' ἀνῆρχοντο εἰς 9,000,000. Πλὴν τὰ δεινὰ δὲν εἶχον λήξει εἰσέτι. Κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1831 προσεπῆλθε καὶ ἡ δολοφονία τοῦ Καποδιστρίου. Τοῦτο ἦν δεινὴ συμφορὰ· διότι ὁ Καποδίστριας συνήνουν ἐν ἐαυτῷ πᾶν ὅ,τι ἀπητεῖτο ἵνα βυμουλκήσῃ τὸ νεαρὸν κράτος διὰ τοῦ εἰσέτι τεταραγμένου καὶ πλήρους σκοπέλων πελάγους. Ἦτο διπλωμάτης καὶ οἰκονομολόγος, εἶχε δὲ ἀποκτήσει πολλὴν πείραν ἐν τῇ Ῥωσικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἐγνώριζεν ὡς Ἕλληνας τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας. Μετὰ βραχὺ χρόνου διάστημα (1832) ὁ πρίγκηψ τῆς Βαυαρίας Ὁθων ὠνομάσθη βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἡ πρώτη ἄδικος μεθόριος γραμμὴ τοῦ 1830, δι' ἧς ὁλόκληρος ἡ Ἀκαρνανία καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Αἰτωλίας εἶχον ἀποκλεισθῇ, ἐπεξετάθη ἀνατολικῶς μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Ἀργεῖς, σχεδὸν δὲ συγχρόνως καὶ ἡ μικρὰ χώρα τῆς Λαμίας πρὸς βορρᾶν τοῦ Σπερχεῖοι ἀνεκηρύχθη Ἑλληνικὴ. Πλὴν αἱ τρεῖς προστατίδες δυνάμεις, Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Ῥωσσία ἔθεντο τὸν ὅρον ἵνα διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην εὐρυσιν τῆς χώρας πληρωθῇ τῇ Τουρκίᾳ χρηματικὴ ἀποζημίωσις ἐκ 40 ἑκατομμυρίων γροσίων, ἥτοι 12 περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων.

Μολονότι δ' ἡγγυήθη τοῖς Ἕλλησι δάνειον 60 ἑκατομμυρίων φράγκων, οὐχ' ἦττον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς προμνησθείσης ἀποζημιώσεως καὶ τῶν πολλῶν πληρωμῶν τῶν γενομένων εἰς τοὺς ἰδιοκτήμονας, οἵτινες ἔνεκα τοῦ πολέμου κατέστησαν πενέστατοι, οὐδὲν κυρίως ὑπελείφθη· ἰδίως δ' ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ δάνειον συνήφθη μόνον πρὸς 50 καὶ 60 %, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν οὐχὶ πλείονα τῶν 25 ἑκατομμυρίων εἰς μετρητά.

Ὁ ἀνδρεῖος λοιπὸν μικρὸς λαὸς ὤφειλεν οὐ μόνον πένης, ἀνευ στέγης καὶ ἐστίας, ν' ἄρξηται τῆς νέας αὐτοῦ ὑπάρξεως, ἀλλὰ καὶ βεβαρημένος ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ δι' ὑπερόγκων βαρῶν. Ἐκ τῶν πρώτων δὲ τούτων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν οὐδέποτε ἠδυνήθη ν' ἀπαλλαγῇ ἐντελῶς, αἱ δὲ σημεριναὶ χρηματικαὶ δυσχερεῖαι τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὰς πρώτας ἐκείνας περιπλοκάς.

Δὲν ἦτο φοβερὰ ἀδικία ὅτι τὰ ἐν Λονδίνῳ συνέδρια τῶν 1829, 1830 καὶ 1832 ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατομμύρια Ἑλλήνων χριστιανῶν ἠλευθέρωσαν μόνον ἡμισὶ ἑκατομμύριον διὰ τῶν χαραχθειςῶν ὁροθετικῶν γραμμῶν; Διὰ τῆς παραχωρήσεως τῶν Ἰονίων νήσων ἐν ἔτει 1863 καὶ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσα-

λίαν μετὰ μοίρας τῆς Ἡπείρου τῷ 1881 ἡλευ-
θερώθησαν μὲν ἕτεραι 500,000 Ἑλλήνων, πλὴν
στενάζουσιν εἰσέτι ἑκατομμύρια τούτων ὑπὸ
τὸν τουρκικὸν ζυγόν, ποθοῦντων ἀπάντων τὴν
μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἑνωσιν.

Ὁ σημερινὸς πανελληνισμὸς δὲν εἶναι ἀσή-
μαντος παράγων ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ τῶν κρατῶν
οἰκονομίᾳ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ ἐπομένου
πίνακος :

Ἑλληνες χριστιανοὶ εὐρίσκονται

Ἐν Ἑλλάδι μὲν	2,200,000
ἐν Θράκῃ δὲ	950,000
ἐν Μακεδονίᾳ	500,000
ἐν Ἡπείρῳ (μὴ ἡλευθέρῳ) καὶ Ἀλβανίᾳ	700,000
ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου	1,000,000
ἐν Κύπρῳ	200,000
ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ	1,200,000
καὶ ἐν Κρήτῃ	250,000
	7,000,000

Ἐνῷ δ' οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι φαίνονται ἀρκούντως
ἐπιβάλλοντες, ἡ ἀληθὴς ὁμῶς δύναμις ἔγκειται
οὐχὶ ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐν τῇ θρησκευτικῇ ἐνότητι
πάντων τῶν τμημάτων τούτων. Ὁ Ἑλληνισμὸς
οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται μεταξὺ ἰθαγενείας
καὶ θρησκείας. Ἐὰν δέ τις ἀναλογισθῇ ὅτι
ἅπας ὁ Ἑλληνισμὸς ἀνήκει ἀποκλειστικῶς μόνῃ
τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἄνευ οἰα-
σάμενος σχισματικῆς ὑποδιαίρεσεως καὶ ὅτι
ἅπαντες ἐμπνέονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν θρησκευτι-
κῶν καὶ πολιτικῶν μελημάτων, ὀφείλει ν' ἀνο-
μολογήσῃ ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα εἶνε λίαν
σπουδαῖον καὶ δεόν νὰ μὴ παροραθῇ παρ' οὐ-
δενὸς σοβαροῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Τινὲς τῶν
Ἑλλήνων πατριωτῶν καὶ πολλοὶ φιλέλληνες
παραπονοῦνται ἴσως σήμερον περὶ τῶν μὴ εὐ-
νοϊκῶν διαθέσεων ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ
ἔχουσι πράγματι δίκαιον βλέποντες πόσον ἡπα-
τήθησαν μετὰ τὰς τόσον μεγάλας ἐλπίδας,
μάλιστα σχεδὸν ἐγγυήσεις, τὰς δοθείσας ἐν ἔτει
1880 ὑπὸ τοῦ Βερολινείου συνεδρίου. Ἐὰν τις
ὁμῶς ἀναμνησθῇ τῆς καταστάσεως, ἧτις ἐπε-
κράτει ἐνταῦθα πρὸ 60 περίπου ἐνιαυτῶν, πεί-
θεται ὅτι οἱ Ἕλληνες βαίνουνσι βραδέως μὲν
πλὴν ἀσφαλῶς πρὸς μέγιστον μέλλον. Ἐν
ἐκ τῶν ἀσφαλεστάτων μέσων πρὸς ἐκτίμησιν
τῆς προόδου χώρας τινὸς εἶνε ἐκάστοτε ἡ αὖ-
ξησις τοῦ πληθυσμοῦ, πόσον δὲ κρείσσων τυγ-
χάνει ἡ θέσις τοῦ πληθυσμοῦ σήμερον ἢ πρότε-
ρον δύναται τις νὰ νοήσῃ ἐκ τῶν καίτοι ἐλλι-
πῶν μὲν οὐχ ἥττον πάντοτε κατὰ προσέγγισιν
ὁρθῶν δεδομένων, ἅτινα πρόκεινται ἡμῖν.

Ἐν ἔτει 1834 ἐγένετο ἡ πρώτη τῶν κατοί-
κων ἀπογραφὴ, ἧτις βεβαίως ἦν λίαν ἐλλιπής·
εὐρέθησαν δὲ τότε κατ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα
650,000 κατοίκων. Ἐντεῦθεν δεόν νὰ παραδε-

χθῶμεν ὅτι ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1829 ὅτε ὠρί-
σθη ἡ πρώτη ὁροθετικὴ γραμμὴ ἐν Λονδίνῳ, ⁽¹⁾
μόλις 500 χιλιάδες ἀνθρώπων εὐρίσκοντο ἐπὶ
τῆς ἐρημωθείσης χώρας. Οὐ μόνον δὲ ἡ διὰ
τοῦ πυρός, τοῦ ξίφους καὶ τῶν νόσων καταστρο-
φῇ τῶν κατοίκων ἦν τεραστία, ἀλλὰ συνετέλεσε
προσέτι καὶ ἡ ἐκ τῆς δυστυχοῦς χώρας φυγὴ χι-
λιάδων ἀνθρώπων· ὅστις δὲ δὲν εἶχε τὰ μέσα
ἵνα φύγῃ πρὸς τὴν ἀπωτέραν δύσιν ἢ τὴν Ἰτα-
λίαν, μετέβαινε τοῦλάχιστον εἰς τὰς γείτονας,
σχεδὸν ἐρήμους νήσους, τὰς κειμένας μεταξὺ
τῆς χέρσου Ἑλλάδος καὶ τῆς Λευκάδος καὶ
διατελούσας ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἰονίου
κράτους. Τοιοῦτον καταφύγιον ἦν ἡ νῆσος Κά-
λαμος, ἐνθα ἐπὶ χρόνον μακρὸν 80,000 σχεδὸν
φυγάδων συνωστίζοντο καὶ διῆγον τὸν πολυμέ-
ριμον βίον ἐν οἰκτρᾷ ἀθλιότητι. Ἐνεκεν δὲ τῆς
παντελοῦς τῶν ἐπιτηδείων ἐλλείψεως ἀνεπτύ-
χθησαν ἅπαντα τὰ ἐπιδημικὰ νοσήματα, ὃ δὲ
θάνατος ἐποίει φοβεράν θραῦσιν.

Γενικῶς τυγχάνει παραδεγμένον ὅτι πρὸ
τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου, ἐν ἔτει 1820, ἔζων
σχεδὸν 1,200,000 ψυχῶν ἐν ταῖς χριστιανικαῖς
ἐπαρχίαις τῆς Πύλης· ὥστε ὁ ἡρωϊκὸς ἀγὼν ὁ
ἀρξάμενος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1821 ἐστοίχισε
τὴν ζωὴν 600,000 ἀνθρώπων. Τοῦτο βεβαίως
καὶ ὁ Thiersch. ⁽²⁾ Ἡ τοῦ πληθυσμοῦ αὐξη-
σις ἀπὸ τοῦ 1830 δύναται βεβαίως νὰ ὀνομα-
σθῇ ταχίστη, δυνάμεθα δὲ νὰ τὴν παρακολου-
θήσωμεν, τοῦλάχιστον πρὸς τὸν σκοπὸν μας,
μόνον μέχρι τοῦ 1861, διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦ-
το ἔλαβε χώραν ἡ τελευταία ἀπογραφὴ πρὸ
τῆς παραχωρήσεως τῶν Ἰονίων νήσων. Λαμβά-
νω λοιπὸν ὡς βάσιν τὴν ἀπογραφὴν ταύτην, ἧς
τὸ ἀποτέλεσμα ἦν εὐάρεστον, διότι κατὰ τὴν
ἐποχὴν ἐκείνην ἔζων ἐν τῷ μικρῷ κράτει 1,332,
500 ψυχῶν.

Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι οἱ κάτοικοι ἐντὸς
32 ἐτῶν, ἀπὸ τοῦ 1829—1861, σχεδὸν ἐτρι-
πλασιάσθησαν. Χάριν δὲ τῶν περὶ τὴν στατιστικὴν
καταγινομένων ἔσται ἴσως πρακτικώτερον νὰ
μὴ λάβωμεν ποσῶς ὑπ' ὅψιν τὰς πληροφορίας
τοῦ 1829 (500,000), ἀλλὰ νὰ λάβωμεν ὡς βά-
σιν τῶν ἡμετέρων ὑπολογισμῶν τὴν πρώτην
πραγματικὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἔτους 1834. Οὕ-
τως εὐρίσκομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1834 μέ-
χρι τοῦ 1861, ἐν χρονικῷ διαστήματι 27 ἐτῶν

(1) Κατὰ τὸ πρωτόκολλον τοῦ Λονδίνου τοῦ 1829 ἡ πρὸς
βορρᾶν μεθόριος γραμμὴ διῆκεν ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Λαμίας
μεσημβρινοδυστικῶς μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελώφους καὶ ἀ-
πέκοπτεν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐπαρχίαν τῆς Αἰτωλίας καὶ
μέγιστον μέρος τῆς Ἀκαρνανίας.

(2) Πρβλ. De l' état actuel de la Grèce et des moyens
d' arriver à sa restauration: «Le Peloponnèse et la
Grèce continentale ont perdu par la guerre la moitié
de leur population et quelques eparchies en ont mé-
me perdu plus que la moitié.»

οἱ κάτοικοι ἐδιπλασιάσθησαν. Τοῦτο εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικόν, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι παρὰ τοῖς εὐδαίμονεστέροις λαοῖς τῆς Εὐρώπης ἀπαιτοῦνται ἀπὸ 39—77 ἐτῶν πρὸς ἐπίτευξιν διπλασιασμοῦ ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτέρας συνθήκας. Ἐν Γαλλίᾳ δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ αὕτη μόνον μετὰ 165 ἔτη. ¹⁾

Ἐτι εὐαρεστότερα ἀποτελέσματα παρατηροῦνται εἰδικῶς ὡς πρὸς τὴν Πελοπόννησον, τὸν κῆπον τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον χαρακτηριστικὰ ὅσῳ τὸ μέρος τοῦτο τῆς χερσονήσου οὐδαμῶς ἐπληθύνθη διὰ ξένων στοιχείων.

Ἐκ τῶν ἑμῶν μελετῶν καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Πελοπόννησος ἐπάθε πολλῶν πλειότερον παντὸς ἄλλου μέρους τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ πολέμου, πείθομαι ἀδιστακτικῶς ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου δὲν ὑπερέβαινον τὰς 250,000 ὅτε ἐκλείσθη ἡ εἰρήνη ἐν ἔτει 1829.

Μετὰ παρέλευσιν 5 ἐτῶν ἡ ἐν γένει κατάστασις ἦν ἤδη πολλῶν εὐαρεστοτέρη, πλὴν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀποκαταστῆ πλήρης τάξις. Ἡ Μάνη ἐστασίαζεν εἰσέτι, ἡ δὲ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ἐκινώθη μόλις ἐν ἔτει 1833 ὑπὸ τῶν τελευταίων τουρκικῶν στρατευμάτων· ὥστε ἐν ἔτει 1834 ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων θ' ἀνῆρχετο εἰς 300,000.

Τέλος δ' ἐν ἔτει 1840 ἐγένετο ἡ πρώτη πραγματικὴ καὶ ἀκριβὴς ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων, καθ' ἣν εὐρέθησαν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν 856,000, εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον 431,000 κατοίκων.

Ἐὰν λοιπὸν λάβωμεν ὡς βάσιν ὅτι περὶ τοῦ 1834 εἵπομεν, βλέπομεν ὅτι προκύπτει πρᾶγματι πρόδοσις ἀπίστευτος, διότι ἐντὸς 53 ἐτῶν ὁ πληθυσμὸς ἐτριπλασιάσθη.

Ὁ ἐπόμενος πίναξ δηλοῖ τὸν κατὰ προσέγγισιν καὶ τὸν πραγματικὸν πληθυσμὸν τῆς νέας Ἑλλάδος.

Τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης		Τῆς Πελοποννήσου	
1829	500,000 κατὰ προσέγγισιν	1829	250,000 κατὰ προσέγγισιν
1834	650,000 "	1834	300,000 "
1840	856,000 πραγματικὰ	1840	431,000 πραγματικὰ
1861	1,332,510 "	1861	578,000 "
1871	1,457,000 "	1871	644,000 "
1879	1,679,000 "	1879	743,000 "
1886	2,200,000 κατ' ἐκτίμησιν	1886	850,000 κατ' ἐκτίμησιν

Ὡς οἰκοθεν ἐννοεῖται αἱ μεγαλειότεραι πόλεις, ὧν προΐστανται αἱ Ἀθῆναι, ἔχουσιν 85,000 κατοίκων, ἔκαμαν ἀναλόγως τὴν μεγίστην πρόδοσιν· πλὴν ἀξιοπαρατήρητος εἶνε αὕτη καὶ ἐν Πάτραις ἔχουσιν 38,000, ἐν Πειραιεῖ ἔχοντι 30,000, ἐν Ζακύνθῳ, Κερκύρᾳ καὶ Σύρῳ, ὧν ἐκάστη ἀριθμεῖ ὑπὲρ τὰς 20,000 κατοίκων. Καὶ αἱ μικρότεραι δὲ πόλεις, ὡς ὁ Πύργος, τὸ

Αἴγιον, ἡ Σπάρτη, ἡ Κόρινθος, ἡ Τρίπολις, τὰ Φιλιατρά, ἡ Κυπαρισσία καὶ οἱ Γαργαλιάνοι εἰσιν ἅπασαι ἤδη ἀνθοῦσαι πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τοῦ 1830 ἐκ τοῦ μηδενὸς ἀνεπτύχθησαν.

Πράγματι προῆλθον αὗται ὡς ὁ φοῖνιξ ἐκ τῆς τέφρας, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι ἡ τουρκικὴ κυριαρχία οὐδὲ τέφραν κατέλειπεν ἐξ ἧς ἠδύνατο νὰ προέλθῃ τι· διότι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1823—1830 ἡ ὑφίσταντο μόνον τὰ ὀνόματα τῶν τόπων ἢ τὸ πολὺ ὀλίγα ἄθλια καὶ μὴ κατοικήσιμοι καλύβαι ἐπὶ τῶν ἀποτεφρωμένων ἐρείπειων τῶν πρῶην πόλεων.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ περιοδικοῦ Unsere Zeit)

[Ἐπεταί συνέχεια].

Μετὰφρασις ΧΡ. Π. ΚΟΡΥΛΛΟΥ, ἱατροῦ.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Συμβουλαὶ πρὸς τὸν ἀνεψιόν μου

Πρῶτον καὶ κύριον ἐνδύσε με ἰδιαιτέραν στολήν τὸν ὑπρέτην σου, διὰ νὰ γνωρίζεσαι ἀπ' αὐτόν.

*

Μὴ ὁμιλῇς συχνὰ περὶ τῆς περιουσίας σου, διὰ νὰ μὴ νομίσουν ὅτι δὲν ἦσο πάντοτε πλούσιος.

*

Λέγε καλὸν διὰ τὰ καλὰ πράγματα· θὰ εὐρεθοῦν ἄλλοι ἀρκετοὶ διὰ νὰ ἐπαινέσουν τὰ κακά.

*

Εἰς δύο ἀνθρώπους μὴ δανειζῇς χρήματα· εἰς τὸν φίλον σου καὶ εἰς τὸν ἐχθρόν σου.

*

Ἐσο εὐπροσῆγορος πρὸς τὸν ὑπρέτην σου καὶ ἀγέρωχος πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην σου· τοῦ πρώτου ἔχεις τὴν ἀνάγκην, ὁ δεύτερος ἔχει τὴν ἀνάγκην σου.— Ἀλλ' ἂν πληρώνης εὐθηνὸν ἐνοίκιον, ἔσο εὐπροσῆγορος πρὸς ὅλους.

*

Εὐχαρίστει θερμῶς ἐκείνους, οἵτινες σοὶ παρέσχον μικρὰν ἐκδούλευσιν, καὶ μάλιστα ἂν ἦσαι βέβαιος ὅτι δύνανται νὰ σοὶ παράσχωσι καὶ μεγαλειέταν.

*

Ἡ ταπεινὸς εἶνε ἀρετὴ ἢ ὀφείλεις νὰ ἀγαπᾷς καὶ νὰ ζητῇς... παρὰ τοῖς ἄλλοις.

*

Ἐργάζου νυχθημερόν ἵν' ἀποκτήσης πεῖραν. Θὰ σοὺ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ γνωρίζῃς τὰ λάθη... τῶν ἄλλων.

CH. NARREY.